

DINNER WALKS

GENIET, BEWEEG & SUPPORT!

Hi wandelaar!

Wat leuk dat je je hebt aangemeld voor een wandeling bij Dinnerwalks. Dinnerwalks is een initiatief om lokale horeca een beetje te steunen in deze moeilijke tijd. Wat is er nu beter om dit te combineren met de nummer 1 activiteit tijdens Corona, wandelen. We zullen je kort even het concept uitleggen en je op de hoogte stellen van onze huisregels.

Beweeg, geniet en support jouw lokale horeca!

Concept en huisregels

De wandeling begint en eindigt op het vuurtorenplein en duurt ongeveer 2 tot 2,5 uur. Op de route liggen 3 horecagelegenheden waar je de mogelijkheid hebt om tijdens de wandeling op vertoon van jouw unieke code tegen een gereduceerde prijs een lekker gerechtje af te halen. Het is dus belangrijk deze code bij de hand te houden tijdens de wandeling.

Dan nu onze huisregels, om de wandeling zo spoedig mogelijk te laten verlopen. In verband met de maatregelen van het RIVM zijn wij genooddacht de wandelaars in groepen van 2 personen op te delen. Het is dus ook niet toegestaan om met meer dan 2 personen onze wandeling te gaan lopen.

Tijdens het afhalen van de gerechtjes bent u verplicht om een mondkapje te dragen. Ook is het niet toegestaan om bij de horeca te blijven hangen, loop dus met het gerechtje in de hand lekker door of zoek een rustig plekje om even te gaan zitten. Als laatste willen wij je er nog op attenderen dat je rondloopt in een bijzonder natuurgebied, ruim dus al je afval even netjes op. Kun je niet direct een afvalbak vinden, neem het dan mee naar de volgende horecagelegenheid en gooi het daar weg.

Gerechtjes

Bij elke horecagelegenheid hebben ze speciaal voor onze wandeling tegen een gereduceerde prijs een vooraf gekozen gerechtje (en meestal ook drankje) klaarstaan. Je betaalt dus per gerechtje en bent niet verplicht overal iets af te halen, maar dat mag natuurlijk wel. Wil je iets anders of meer bestellen dan kan dat uiteraard ook, dit is dan alleen niet voor een gereduceerde prijs. Hoe meer we de horeca kunnen supporten hoe beter!

De Podcast

In de podcast nemen wij je aan de hand en leiden je letterlijk en figuurlijk door Noordwijk en zijn historie. Tussendoor zullen sommige Noordwijkers ook nog even aan het woord komen. Vergeet je oortjes niet mee te nemen. Elk deel van de wandeling wordt ondersteund door een kort stukje podcast. In onderstaand document wordt verteld wanneer je elk deel van de podcast aan moet aanklikken. LET OP: de tijdsduur van de stukjes is niet gelijk aan de duur van de wandelingen. Dus loop rustig de route af, ook als de podcast al is afgelopen.

Luister je liever niet naar de podcast? Geen probleem! De route en de bezienswaardigheden staan ook volledig uitgeschreven verderop in dit document. Wil je zowel het document als de podcast bij de hand houden? Dat kan ook. De podcast blijft te beluisteren zodra je dit document opent.

Dit waren onze mededelingen, dan rest ons niks anders dan je veel plezier te wensen tijdens onze wandeling en vergeet ons niet te taggen wanneer je een fotootje op sociale media plaatst (#dinnerwalks & @dinnerwalks op instagram en facebook).

Deelnemende horeca

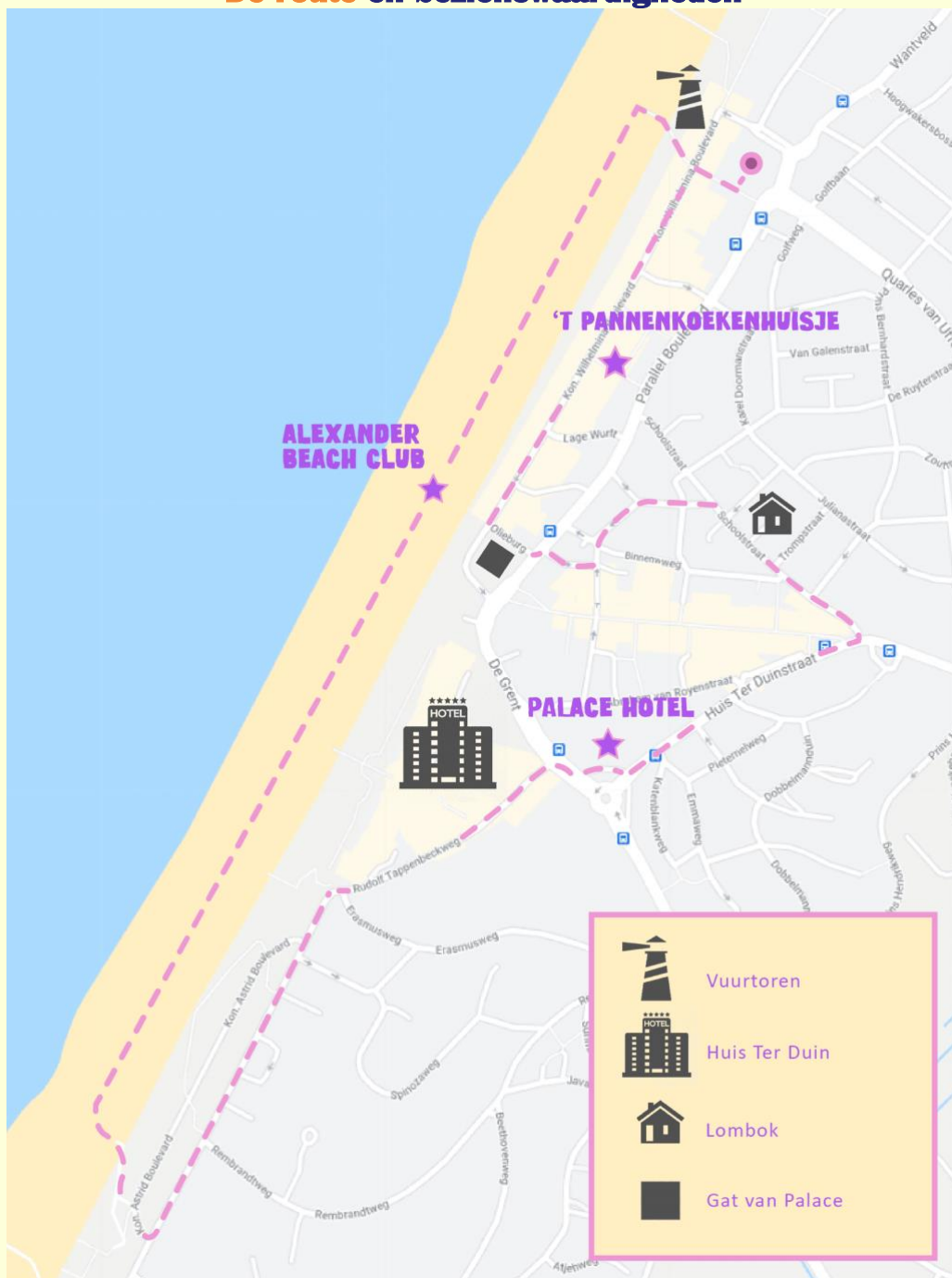
Hieronder volgt een overzicht van de deelnemende horeca in de volgorde van de route.

Alexander Beach Club - Koningin Wilhelmina Boulevard afrit 10

Palace Hotel - Pickeplein 8

T' Pannekoekenhuisje – Koningin Astrid Boulevard 15 A-B

De route en bezienswaardigheden

Vuurtoerenplein → vuurtoren → Alexander Beach Club → strandwandeling → Koningin Astrid Boulevard → Palace hotel → Huis Ter Duinstraat → Schoolstraat → Jan Kroonsplein → Bomstraat → Hoofdstraat → Koningin Wilhelmina Boulevard → 't Pannekoekenhuisje → Vuurtoerenplein.

START

. De wandeling begint op het vuurtorenplein. Je loopt de wandeling zelfstandig, er is hier dus niemand van Dinnerwalks aanwezig.

Voor de podcast luisteraars: zet hier deel 1 van de podcast aan.

Vuurtorenplein – badgasten en bolderkarren

Het vuurtorenplein is toch wel 1 van de bekendste plekken in Noordwijk. Een plein wat vroeger vol stond met badgasten & bolderkarren en omringd was met een hoop winkelgalerijen. Rond de jaren 60 stond het vuurtorenplein bekend als een echt hippieplein, overlast veroorzaakte de hippies niet, het enige nadeel was dat alle rookwaren van de omliggende winkels ineens continu uitverkocht waren.

Vuurtorenplein – Janus

Het middelpunt van het vuurtorenplein is natuurlijk Janus. Janus is een Romeinse God die staat voor verandering en overgang. De maand januari heeft dan ook zijn naam aan Janus te danken. Janus staat om die reden ook specifiek op de scheiding tussen land en water. Als je een rondje om Janus heen loopt zal je zien dat hij 2 gezichten heeft: 1 naar de toekomst en 1 naar het verleden.

De legende noemt Janus als stichter van het maatschappelijke leven. Vandaar dat hij waarschijnlijk ooit op het vuurtorenplein is geplaatst. Helaas heeft Janus zijn taak hier als stichter nooit helemaal kunnen voltooien en is hier nu nog maar weinig maatschappelijk leven te bekennen.

Vuurtoren – 2 keer niks en 1 keer zwart

De vuurtoren van Noordwijk is misschien wel het bekendste en mooiste landmark van Noordwijk. De vuurtoren telt 6 verdiepingen en een trap met 108 treden. Al heel wat jaren geleden, in 1444, werd op de plek van het huidige Huis ter Duin al vuur gestookt ter oriëntatie voor de lokale visserij die na zonsondergang nog huiswaarts moesten keren. De vissers moesten de vuurmeester een jaarlijks belasting betalen zodat het vuur, toen nog echt vuur, altijd zou blijven branden. De vuurtoren is tot op de dag van vandaag nog in gebruik, niet meer echt voor de visserij maar wel voor de luchtvaart.

In Katwijk staat ook een vuurtoren, maar deze is niet meer actief. Een Noordwijker die een Katwijker echt wil pesten begint dan ook altijd over het verschil in lichtsignalen en zegt dan: Noordwijk heeft 2 keer kort en 1 keer lang, Katwijk heeft 2 keer niks en 1 keer zwart.

Vuurtoren → Alexander Beach Club (15 minuten)

Loop nu via de trap aan de linkerkant van het plein naar boven, richting de vuurtoren, de boulevard op. Steek de weg over en sla afrit 18 in (de afrit bijna recht voor je). Loop nu in zuidelijke richting, via het strand, naar de eerste stop Alexander Beach Club. LET OP: Alexander Beach Club is het witte gebouw met het donkergrijze dak, en ligt 150 meter NA Nomade Beach House.

Laat bij Alexander Beach Club jouw unieke kortingscode zien en geniet van het eerste gerechtje van de wandeling. Eetsmakelijk!

Alexander Beach Club → Koningin Astrid Boulevard (15 minuten)

We hopen dat je genoten hebt van het eerste gerechtje. Je kan nu de wandeling weer vervolgen. Loop in zuidelijke richting, via het strand, naar afrit 4 deze ligt rechts naast Branding Beachclub (de strandtent met de tipi en de glazenkas). LET OP: dit is ongeveer 500 meter NA Huis Ter Duin. Via afrit 4 loop je naar boven tot je op de Koningin Astrid Boulevard staat.

Voor de podcast-luisteraars: zet deel 2 van de podcast aan als je wegloopt bij Alexander Beach Club.

Zeeërs en binders

Noordwijk kent een rijke historie die teruggaat tot ongeveer 2000 voor Christus. Tot begin 19e eeuw was visserij en aanverwante industrieën zoals rokerijen de belangrijkste inkomstenbron van veel Noordwijkers, ook wel de zeeërs genaamd.

Noordwijk aan Zee was het arme deel van het dorp. Dit kwam voornamelijk omdat ze geen haven hadden. Elk dorp met een haven kon grotere vissersboten binnen laten, de inwoners konden hierdoor meer geld verdienen en deze dorpen werden daardoor eigenlijk altijd een stad.

Leiden was een pauperstad en de professoren van de Universiteit vertrokken dan ook naar uithoeken zoals Noordwijk om daar te gaan wonen. Noordwijk Binnen werd hierdoor de rijke kern van het dorp.

De professoren van de hortus botanicus ontdekten dat de duingronden en het klimaat in Noordwijk bleken uitermate geschikt voor het telen van kruiden. Eind 1500 kwamen daardoor veel geleerden uit Frankrijk en België, vanuit de Universiteit Leiden, naar Noordwijk om dikke boeken te schrijven over de geneeskrachtige werking van deze kruiden. Later is dit, door het ontstaan van echte medicijnen, overgegaan naar de bloembollenteelt. Noordwijkers die hier hun geld mee verdiende noemden zichzelf binders.

De naam Noordwijk is sinds het ontstaan flink veranderd. Zo begon het ooit in 889 met Nordcha. Dit werd opgevolgd door Northgo, dit omdat de Romeinen aan wilde geven dat Noordwijk het Noorden was ten opzichte van het de limes (de grens) van het Romeinse Rijk, die liep langs de Rijn. Go stond in Oudnederlands namelijk voor landstreek. Dit werd rond 1400 Noortik, zoals veel Noordwijkers het nog steeds uitspreken. En pas een eeuw later is het uiteindelijk Noordwijk geworden.

De Noordwijkse neven Hellenberg en den Hollander

Gedurende de tweede wereldoorlog lieten de Duitsers een Atlantische muur langs de kust bouwen die zich uitstrekte van Noorwegen tot aan de Franse grens met Spanje. Een onderdeel hiervan was Batterij Noordwijk. Een groot deel is in de vorm van bunkers nog altijd aanwezig onder het duinzand. Batterij Noordwijk werd bemand door 180 militairen en bestond uit 4 geschutsbunkers, twee munitiebunkers en een vuurleider. Deze vuurleider was de grootste bunker die de Duitsers hier aan hebben laten leggen. Elke batterij moest in staat zijn om, met de voorzieningen en voorraden, minstens 60 dagen te kunnen functioneren zonder hulp van buitenaf.

In de oorlogsjaren kreeg Noordwijk ook veelvuldig te maken met Engelandvaarders. Noordwijkse mannen en vrouwen probeerden met kleine, vaak zelf geïmproviseerde boten Engeland te bereiken om dienst te nemen en te vechten tegen de Nazi's.

De meest bekende poging is natuurlijk die van Erik Hazelhof Roelfzema, beter bekend als de soldaat van Oranje. Ter hoogte van de Duindamse slag probeerden hij met open vlet aan de Duitsers te ontsnappen. Door een te ruwe zee strandt deze poging 500 meter van het punt waar zij enige uren eerder vertrokken.

Twee Noordwijkse neven, Hellenberg en dan Hollander, hadden in 1943 aanzienlijk meer succes. Met een goed uitgewerkt plan, en een opvallend gekozen vertrekpunt ter hoogte van het Palace Hotel, slaagden beide mannen er in Engeland levend te bereiken. In een klein bootje van drie meter lang dobberden zij drie dagen rond op zee voordat ze door een Engels schip werden opgepikt.

Van vissersdorpje naar badplaats met internationale allure

In 1866 maakte de visserij langzaam plaats voor toerisme en werd Noordwijk een badplaats. Omdat het zeewater een medicinale werking scheen te hebben kwam de welgestelde burgerij met een koetsje een dagje naar het strand. Strandbezoeken waren toen alleen nog voor de elite. De komst van de stoomtram maakte het uiteindelijk ook voor de minder gestelde mogelijk om een dagje naar het strand te gaan.

Tegenwoordig kent elke strandafrit zijn eigen strandtent, dat was in die tijd wel anders. De hotels hadden een gezamenlijke maatschappij opgericht genaamd Zeebad. Die verhuurde badhokjes, windschermen en strandstoelen. Ook hadden zij speciale badmeesters in dienst die alle strandgangers in de gaten hielden. Al hun materialen werden in een houten schuur opgeslagen aan de Julianastraat, genaamd Zeehonk. Dit is waar de basisschool die daar nu staat zijn naam aan te danken heeft.

Tegenwoordig is Noordwijk 1 van de bekendste badplaatsen van Nederland met internationale allures. Per jaar overnachten ongeveer 1 miljoen toeristen in Noordwijk.

Koningin Astrid Boulevard → Palace Hotel (15 minuten)

We vervolgen de wandeling richting het centrum van Noordwijk, loop in Noordelijke richting de boulevard af. Het verlengde van de Boulevard, de Rudolf Tappenbeckweg, buigt rechts af LANGS Huis ter Duin, loop deze ook helemaal af.

Voor de podcast luisteraars: zet deel 3 van de podcast aan voor tijdens de wandeling naar het Palace Hotel.

De boulevard en sleeën op de Grent

De zwakste punten van de Atlantikwall waren, zoals we zagen in het verhaal van Hellenberg en den Hollander, Huis ter Duin en Palace Hotel. Toch kozen de Duitsers ervoor om deze hotels, in tegenstelling tot veel andere gebouwen zoals winkels en woningen in Noordwijk, niet plat te gooien. Het Palace hotel was de verblijfplaats van de commandant van het Duitse leger en Huis ter Duin werd gebruikt voor feesten en partijen van de Duitse soldaten. Mede door de burgemeester van Noordwijk, die later NSB'er bleek te zijn, zijn deze hotels behouden gebleven en heeft Noordwijk 1 van de oudste boulevards van Nederland.

De naam Koningin Astrid boulevard is afkomstig van de Belgische koningin Astrid van Zweden. Zij en haar familie waren gek op Noordwijk en bouwden daarom hier hun eigen strandpaviljoen zodat ze hier zomers lekker konden vertoeven.

Prieken

Als je aan je Noordwijkse opa en oma vraagt wat hun leukste herinnering is aan de Grent, dan zullen zij niet beginnen over de avondjes dat zij hier tot in de kleine uurtjes hebben gedanst met vrienden. Nee, de Grent had in die tijd een hele andere bestemming, en wel voor het zogenaamde Prieken. Ook wel priksleeën genoemd. Zodra de eerste vlokken naar beneden dwarrelden en het kwik nog maar net onder het vriespunt was gezakt, haalde de kinderen houten tonnen bij de haringrokers, vulden deze met water en kieperde deze over de helling op de Grent. Het doel van het prieken was om met je slee op het strand uit te komen. Helaas verliep dit niet altijd volgens plan en belandde menig prieker tegen de voorgevel van de groenteboer.

Aan het eind van de Rudolf Tappenbeckweg, op de T-splitsing sla je rechtsaf. Steek bij de rotonde linksaf naar het Palace Hotel, dit is de tweede stop. Laat bij het Palace Hotel jouw unieke kortingscode zien en geniet van het tweede gerechtje van de wandeling. Eetsmakelijk!

Palace Hotel → Schoolstraat (10 minuten)

We vervolgen onze route. Ga met je rug naar het Palace hotel staan en ga links het heuveltje af en sla links de Huis Ter Duin straat in en blijf aan de linkerkant van de weg lopen. Loop de Huis Ter Duinstraat af tot je aan je rechterhand een bushokje ziet (+/- 500 meter). Sla hier de Schoolstraat in (flauwe U-bocht, om het gebouw van De Oude Remise heen). Na 50 meter zie je aan je rechterhand een haringrokerij. Loop de Schoolstraat door tot Yogabeach (yogaschool), halverwege kom je aan je rechterhand het Lombok en boekenwinkel Moby Dick tegen.

Voor de podcast luisteraars: zet deel 4 van de podcast aan wanneer je bij de Schoolstraat bent aangekomen.

De Schoolstraat – ontwikkeling en boerderijen

dus, zoals de naam al verklapt, waar het allemaal mee begonnen is. Het zal je dan ook niet verbazen waarom de Schoolstraat de Schoolstraat heet. De eerste dorpsschool heeft ooit aan deze straat gestaan. De school van meester Bommel, hij was hier de hoofdonderwijzer. Later werd dit de mulo.

Het bijzondere aan dit stukje Noordwijk en dan specifiek de Schoolstraat is dat hier veel boerderijen stonden. In de winter stonden de koeien daadwerkelijk ook hier op stal en in de zomer stonden deze in de weilanden tussen het binnendorp en het zeedorp. 1 van deze boerderijen is ooit in WOII door een bom van een Engelse bommenwerper verwoest. De beste Engelsman, kwam boven zee in de problemen en wilde zijn bommen in zee droppen, maar vergiste zich enkele kilometers. Daardoor belandde de bom op een boerderij de Schoolstraat.

De Schoolstraat - haringroken

Naast de boeren was er nog een andere ambacht die veelvuldig bekleed werd. Er werd namelijk ook veel gerookt. Er bevindt zich nu nog 1 haringrokerij. Dat hier zoveel gerookt werd had te maken met de bomschuiten die in Noordwijk het water op gingen om te vissen. Bomschuiten waren speciale lagen boten om haring mee te vissen. De haring die op deze manier gevangen werd mocht niet verkocht worden als de echte zoute haring, dus deze werden allemaal gerookt. Heel zwaar roken dan werd het branders en minder zwaar werd het borkem. de hoeveelheid zout was ook belangrijk. Want veel van de haring ging naar Noord-Afrika, dus het moest flink zout zijn om een beetje lang houdbaar te blijven.

Lombok – het pek van het roken zit nog op de muur

Als het goed is zijn jullie bijna aangekomen bij het Lombok en boekenwinkel Moby Dick. Lombok is een hofje waar meerdere Noordwijkers wonen. Zo ook Baalbergen en zijn gezin. Jullie zullen in de podcast nu een stukje horen over hoe Lombok aan zijn naam gekomen is en wat het precies inhoudt.

Schoolstraat → 't Pannenkoekenhuisje (20 minuten)

Sla bij Yogabeach links af de Nicolaas Barnhoornweg in, steek het kruispunt over met de van Speijkstraat en loop verder tot je op het Jan Kroonsplein komt. Loop VOOR Dirks Vishandel en langs de Bomstraat in (straat van New Fysic). Op het kruispunt met de Hoofdstraat (winkelstraat) sla je rechts de Hoofdstraat in. Loop deze helemaal uit tot je bij het Gat van Palace en de Boulevard aankomt. Loop de Boulevard op in Noordelijke richting tot je bij 't Pannenkoekenhuisje aankomt.

Voor de podcast luisteraars: zet deel 5 van de podcast aan wanneer je bij het Gat van Palace aangekomen bent.

Het bekendste gat van Noordwijk

Het bekendste gat van Noordwijk, is natuurlijk het welbekende Gat van Palace. Dit is de plek waar ooit het allereerste hotel van Noordwijk heeft gestaan, het Palace hotel. In 1978 is dit hotel in vlammen opgegaan. Dit was een regelrechte ramp voor het aanzicht van Noordwijk, wat hierna nooit meer hetzelfde zou zijn.

De Hoofdstraat - Ontstaan van een badplaats

Badplaatsen bestaan eigenlijk altijd uit twee delen, de binnendorpen zoals Noordwijk Binnen en de zeedorpen zoals Noordwijk aan Zee. Als je kijkt naar de plattegronden van Scheveningen, Katwijk en Zandvoort, zie je dat die badplaatsen altijd op dezelfde manier gebouwd werden. De binnendorpen waren veel ouder en veel belangrijker en werden ook al veel langer bewoond. In de zeedorpen daar woonde niemand, dit was alleen een verzameling van hutjes van de vissers.

Op een gegeven moment wilde de mensen toch bij de zee wonen. Er moest dus een verbinding worden aangelegd tussen het binnendorp en het zeedorp. In Noordwijk werd dit de Zeeweg. Deze splitste zich op het duin in 3 sub-wegen: de Hoofdstraat, de Huisterduinstraat en de Schoolstraat. Tussen deze wegen werden uiteindelijk de huizen gebouwd en zo is het zeedorp ontstaan.

De wandeling loopt bijna ten einde. We hopen dat je genoten hebt. Horeca Noordwijk wil je in ieder geval ontzettend bedanken voor je support in deze moeilijke tijd! Mocht je leuke foto's hebben gemaakt vergeet ons en de restaurants dan vooral niet te taggen. Er komen vanuit Dinnerwalks nog veel meer leuke culinaire wandelingen aan. Vergeet ons dus vooral niet te volgen op social media, want zo blijf je op de hoogte van de laatste ontwikkelingen! Geniet, beweeg en support jouw lokale horeca! Liefs, Dinnerwalks.

't Pannenkoekenhuisje → Vuurtorenplein (5 minuten)

Hopelijk heb je genoten van het derde en laatste gerecht van de wandeling. We vervolgen de wandeling.

Als laatste willen wij familie Baalbergen van boekhandel Moby Dick graag bedanken voor hun hulp bij de podcast. Neem vooral een kijkje op hun website of ga bij hun langs wanneer dit weer mogelijk is om hun indrukwekkende boekencollectie te bewonderen.